

לדברים שבקדשה, שיהיה עוסק בתורה באש קדש.

ויש לומר דזהו המכון בפסוק ונגשו הכהנים בני לוי, שמרמז על מה שהפרישו עצמם לתורת ה' ועבודתו, וכידוע מה שכתב הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות שמטה, שכל מי שיתנדב לבו לעבודת ה' הוא בבחינת בני לוי אשר ה' חלקם ונתלתם. ומורה הכתוב, שהכהנים והצדיקים שהם בבחינת בני לוי שהפרישו עצמם לתורת ה' ועבודתו, לא רק שיעמדו לשרת ולברך בשם ה', הינו לעבד את הבורא יתברך שמו, אלא בכח עבודתם ותורתם אף על פיהם יהיה

כל ריב וכל נגע, שיבואו למדרגה כזו להכניס אל הקדשה אף את בחינת הריב והנגע הרומזים לכוחות היצר, כי יש בידם הפח שבזמן שעומדים לשרת ולברך לפני ה' יכניסו גם כל כוחות היצר אל הקדשה, לעבד את הבורא יתברך שמו באש קדש גדולה ויתרה, כמו שנתבאר.

ובימים הללו ימי אלול, צריך כל אחד להתגבר מאד נגד היצר בכל יכלתו, תחלה צריך כל אחד להשתדל להיות סר מרע כפשוטו, ולאחר מכן להגיע גם למדרגה של עשה טוב הנזכר, ובזה נזכה לקרב הגאולה, אמן בן יהי רצון:

בי תצא

שלשה ענינים המסייעים במלחמת האדם עם יצרו

אמנם יתבאר על פי מה דאיתא בזהר חדש (ריש הפרשה) שהפסוק קאי על מלחמת היצר הרע, 'בי תצא למלחמה על איביך' הוא היצר הרע אויבו הגדול של האדם, ולפי זה מבאר מדוע נאמר זאת בלשון יחיד, פיון

(*) בי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי וגו' (כא, י').

יש לדקדק למה נאמרה פרשה זו בלשון יחיד, ואם תאמר דכונתו על הכלל, הרי מהמשך הכתוב "וראית בשביה וגו' ולקחת" משמע דליחיד נאמר. גם צריך לבאר הלשון ונתנו ה' אלוקיך בידך, ולא נאמר לשון אחר של נצחון וכבישה.

שהכתוב מדבר על המלחמה הפרטית של כל יחיד ויחיד עם יצרו.

א. קדושת עניי הרשות

ועל פי זה נוכל לומר, דנרמזו כאן הדרך שעל ידה אפשר ללחם ולהתגבר על היצר. דהנה איתא בספרים הקדושים (באר מים חיים, דברי בינה אות ה', שם משמאל) על מה דאיתא ברש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר, דהנה ידוע (ראב"ד שער הקדושה, הובא בראשית חכמה שער הקדושה טו) שתחלת מלחמת היצר הוא בדברים של רשות, כי היצר הרע יודע שאינו יכול להשפיע מיד על יהודי לפתותו שיעבר חס ושלום עברה, כי ודאי לא ישמע לו כלל, על כן היצר שת עצה כנגדו, ובתחלה משפיע עליו בדברי הרשות, ואומר לו הרי התורה התירה לך אכילה ושתיה וכו' המכרח לקיום הגוף, ואם כן מתר לך לעשות מה שלבך חפץ, אמנם באם חס ושלום האדם עוסק באכילה ובשאר דברי הרשות בלי שום שיכות לעבודת הבורא, אזי אלה הדברים הגשמיים מגשמים אותו ולאחר מכן בנקל בא גם לעבר עברות חס ושלום.

וזהו יסוד גדול, שהזהירות לקדש עצמו בדברי הרשות הוא עקר גדול לכל עבודת הבורא בדברים הרוחניים, וכמו שכתב הרמב"ן (שמות כב, ל) שטעם אסור אכילת מאכלות אסורות הוא מחמת שהם מטמטמים את הלב והנשמה [זה לשונו, כשבא להתחיל באסור המאכל, פתח ואמר

"ואנשי קדש תהיון לי", שראוי הוא שיאכל האדם כל מה שיחיה בו, ואין האסורין במאכלים [אלא] רק טהרה בנפש, שתאכל דברים נקיים שלא יולידו עבי וגסות בנפש, על כן אמר "ואנשי קדש תהיון לי", כלומר אני חפץ שתהיו אנשי קדש, בעבור שתהיו ראויים לי לדבקה בי שאני קדוש, לפיכך לא תגאלו נפשותיכם באכילת הדברים המתעבים. ע"כ. וביתר באור כתוב באגרת המיחסת לרמב"ן (הובא בראשית חכמה שער הקדושה פט"ז) שער ג', וזה לשונו, דע שב להיות הדם מזון הגוף ומזכך לגוף, והדם הוא כפי טבע המזון שנעשה ממנו, עב ועכור, ואם המזון הוא נקי וזך וטהור יהיה הדם כמותו, ולפיכך הבדילנו יתברך בתורתו הקדושה מכמה מאכלות אסורות שאסר אותם עלינו, קצתם מטמטמין את הלב כחלב ודם, וקצתם שמעזין את הפנים כחיות ועופות ובהמות הדורסין, וקצתם שסוגרין דלתי התבונה והחכמה כארנבת ושפן וחזיר ודומיהם, וקצתן שמולידין כמה מיני חלאים קשים ורעים כשרצי הארץ והמים. סוף דבר על כלם אמר (ויקרא יא, מג) "אל תשקצו את נפשתיכם", הרי הודיע כי כל אלו הדברים נתעבים ונמאסים ועושין דם רע מוכן לכמה פרעניות, והנה אם כן כשאמר שצריך אדם לקדש עצמו כו', גם המזון כלול בקדוש הזה, הרי שהאכילה משפיעה על כל הלב והנשמה של איש ישראל.

יבוא להכיר כי כל אלה מקבל על ידי ה' יתברך לבדו הזן ומפרנס לכל, כי יסוד התפלה הוא הכרה בטובות ה' יתברך, שעל ידי זה שנצרך לבקש על פרנסה ורפואה וכדומה, מכיר כי ה' יתברך הוא המפרנס לכל ורופא נאמן ורחמן. ולכן בתחלת התפלה וסיומה אנו אומרים דברי שבח והודאה לה' יתברך, כי זהו תכלית התפלה להכיר בטובות ה' יתברך. ולכן גדול כח התפלה להשפיע על מלחמת היצר, על ידי שנותן לב להכיר בטובת ה' יתברך ונפלאותיו, ומתעורר ליראה מפניו יתברך.

ולכן איתא בתנא דבי אליהו (רבה פרק כו, הובא גם בתוספות כתובות קד, א בשם מדרש) עד שאתה מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך מעיך התפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך מעיך, כי זהו המקור הראשון לכל מיני עברות שבעולם, דבאם עוסק בדברי הרשות לתאותו, מונע בזה עקר קיום כל התורה שלא תוכל על ידי זה לשרות בקרב. ולעמית זה, הזהיר בעניני הרשות ומכניע תאותו, ממילא זה משפיע עליו לטובה אף בשאר עניני מלחמת היצר.

ב. עבודת התפילה המעוררת ליראה

ועוד ענין הנחוץ למלחמת היצר הוא כח התפלה, כדאיתא מהרב חיים ויטאל זצלה"ה שעקר העבודה והברור בעקבתא דמשיחא הוא תפלה, שכוחה גדול להכניע כח היצר. והוא על פי המבאר בספרי מחר"ל (נתיבות עולם נתיב העבודה פרק ב-ג, באר הגולה באר ד, דרשות מהר"ל דרוש לשבת הגדול) בטעם מדוע צריך האדם להתפלל על כל הצטרכותו, הלא לכאורה ממה נפשך, אם הולך בדרך התורה הרי כבר הבטיחה לנו התורה "ונתתי גשמיכם בעתם", ולשם מה צריך להתפלל על זה, ובאם חס ושלום אינו הולך בדרך התורה למה שתועיל לו התפלה. ובאר בזה, דענין התפלה הוא, שאף על פי שהוא מבטח ועומד לקבל ההשפעה, עדין צריך הוא להתפלל על זה, כדי שעל ידי זה יבוא להכיר הטובות שנותן לו הבורא, שבה שניצרך לבקש רחמי ה' יתברך על כל פרנסתו וצרכיו,

ג. תורה תבלין

ועוד רפואה יש נגד היצר והוא למוד התורה, וכמו שאמרו ז"ל בגמרא (קדושין ל, ב) בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, שכוונתם באמרם 'תבלין' להורות על גדל כח התורה לבטל היצר, שהכח החזק ביותר נגד יצר הרע הוא התמדת התורה, אשר בגדל קדשת חכמת התורה מתבטל ממנו כח היצר.

ושל"שה ענינים אלו מרמזים בפסוק זה, 'כי תצא למלחמה' מרמז על התפלה שהיא נקראת עת מלחמה, כיון דבה לוחמים כנגד המקטרגים (עיין זוהר ח"א כד, א. תקוני זוהר כט, ב), ולכן איתא בספרים הקדושים (עיין הקדמת תפלת הצדיקים אות יא) על הפסוק "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", כי בזמן התפלה צריך רחמים שנוכל להלחם ולבטל כל המקטרגים על

ידי התפלה, ובאם 'אתם תחרישון' מלהשיח בעת התפלה אזי 'ה' ילחם לכם' בכל המקטרגים. ובהמשך הכתוב 'ונתנו ה' אלקיך בידך' מרמז כח התורה, על דרך מאמר חז"ל (פסחים נ, א) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, שעקר כח התורה הוא כשתלמודו מתקיים בידו, שבזה מתקיים תכלית למוד התורה על מנת לקיים, ובתורה במדרגה כזאת אפשר ללחם היטב מלחמת היצר, וזהו 'ונתנו ה' אלקיך' בכח זה של 'בידך'. ובהמשך הכתוב 'ושבית שבי' נרמז ענין השלישי והוא כבישת התאוות, ובכלל כל פרשת יפת תאר מרמזת על נוול תאוות הרשות. ופרשה זו קורים בכל שנה בימי התשובה, לעורר על דרכי מלחמת היצר.

שלושת העניינים הנוכרים נצרכים כולם

ובאמת שלשה כוחות אלו נגד היצר נחוצים כלם, כי יש בזה מה שאין בזה, דהנה אמרו חז"ל (ברכות ה, א) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, אם נצחו מוטב ואם לאו יעסק בתורה, אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע, אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה. והקשו בספרים הקדושים (באר מים חיים כי תצא, דרך פקודיך הקדמה ח) אם כן יקרא תכף קריאת שמע או יזכיר לו תכף יום המיתה. אך יש לומר כי שלושה דברים האמורים כאן הם כנגד השלושה דברים שנזכרו לעיל, תורה תפלה והכנעת התאוות, ושלשתם נחוצים בשביל לעמד

איתן כנגד היצר. ועל כן תחלה אמרו העצה של 'יעסק בתורה' אשר זהו הכח הגדול נגד היצר כאמרם ז"ל (קידושין ל, ב) תורה תבלין, ואמנם מי שאמנם עוסק בתורה אבל חסר לו כח התפלה וההכרה בה' יתברך, ולכן לא נצח את היצר רק בכח התורה, על זה אמרו שיקרא קריאת שמע ויתחזק בענין התפלה עד שיבוא להכיר כי ה' יתברך מלכותו בכל משלה. ויש מי שאף על פי כן כיון שקשור כל כך לתאוותיו אין יכול להתגבר על יצרו בכח התורה והתפלה בלבד, ועליו אמרו שצריך להכניע התאוות על ידי שיזכיר לו יום המיתה, שיתבונן חשבון נפשו אשר בעת מיתתו תבטל ממנו כח התאווה, ועל ידי זה יבוא לבטל התאוות כבר מעתה. אמנם צריך להחזיק בכל אלו שלשת הכוחות נגד יצרו הרע, כי כל הכוחות האלו מכרחים לכל אחד נגד היצר, כח התורה אשר על ידי שמתקשר בחכמת התורה הקדושה בטלים ממנו התאוות, וכח התפלה וקריאת שמע להכיר בה' יתברך אשר ממנו הכל, ולראות להכניע התאווה לכל יהיה קשור לתאוות הגשמיים חס ושלום.

בימים אלו יש לערוך חשבון הנפש בשלושת העניינים הנוכרים

והנה בעמדנו לפני הימים הנוראים, עלינו לעשות חשבון הנפש בעניינים אלו באשר אנו רוצים ללחם ולהתגבר כנגד יצר הרע בימים קדושים אלו, ונפרט קצת. בענין התפלה, ידוע מה שכ"ק אאמו"ר

ולהתאמץ בשמירת העינים ולבקש תחבולות לזה. ועקר העצה לזה היא הדבקות בתורה, כמו שכתב הרמב"ם (סוף הלכות איסורי ביאה) שאין התאנה מצויה אלא בלב הפנוי מן החכמה.

ועל ידי זה נזכה בודאי לשנה טובה וכתובה וחתימה טובה, אמן:

בי תצא למלחמה וגו' ונתנו ה' אלקינו בידך וגו' (כא, י).

יש להבין למה אמרה התורה צווי זה בלשון יחיד, הרי מלחמה הוא דבר הנוהג ברבים, שיוצאים עם רב מישראל למלחמה (כמבואר הסדר לעיל בפרשת שופטים בארוכה).

עוד יש לדקדק תבת 'בידך' [דהיה לו לומר ונתנו ה' אלקינו לך, או לומר ונתנו ה' אלקינו ותו לא]. וכיוצא בזה יש לדקדק בנאמר במלחמת עמלק "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל" (שמות יז, יא), וצריך באור מדוע דיקא על ידי הידים של משה התגברו ישראל על כוחו של עמלק, וכעין מה שהקשו חז"ל (ראש השנה כט, א) וכי ידיו של משה עושות מלחמה. וכמו כן מצינו עוד מקום בתורה שנוזכר ענין של ידים, במה שנאמר "אשר צוה ה' ביד משה" (במדבר לו, יג), ולא נאמר אשר צוה ה' למשה, ויש לבאר ענין הידים האמורות בכל אלו המקומות.

וצללה"ה דבר וחזר ודבר השכם והערב אודות הכונה בתפלה בברכה ראשונה של שמנה עשרה, וכתב (סוף תפילת הצדיקים) שיכול אדם לחיות מאה ועשרים שנה, ויהיה צריך לתן דין וחשבון שלא התפלל מימיו, באם לא כון בברכה ראשונה של שמנה עשרה. ובענין התורה עלינו לחשב איך נראית התמדת התורה שלנו, וגדול אחד אמר פעם שגם על בני ישיבות מטל החיוב לקבוע עתים לתורה, כי ישנם בני ישיבות שעוברים עליהם ימים שלמים של בטלה חס ושלום, והם צריכים על כל פנים לקבוע עתים וליחדם לתורה, לא פחות מן הבעלי-בתים. וכן כל אחד צריך לחשב איך נראה למוד התורה אצלו, כי מצוי הוא שמתבטל זמן רב בדבורים וכדומה, ויקבע עתים בהם ילמד ברציפות. וכן יש להתחזק בענין שמירת העינים וזהירות בעניני קדשה, אשר בעינים אלה אי אפשר לפרט, אבל לב יודע מרת נפשו.

על כן נקבל עלינו עתה שלושה ענינים: (א) להתחזק כל אחד בלמוד התורה, ולקבל על עצמו אשר בכל חדש אלול, שעה ראשונה מהסדר לא ידבר, וזה יחזק ויגביר החשק להתמדת התורה. (ב) תפלה, להתאמץ בחדש זה לכון בשמע ישראל ובברכה ראשונה של שמנה עשרה, ולקבל על עצמנו לזהר בדבר מעתה. (ג) ענין הכנעת התאוות וזהירות בשמירת עינים וכו'. ומי אשר חס ושלום כבר נכשל, יקבל על העתיד בלב שלם לבל לשוב לכסלה,

להכיר שהכל הוא מבח השי"ת

וּפֶשֶׁר לְפָרֶשׁ, דְּהִנֵּה נֹדַע דְּמַהְסוּדוֹת
הַגְּדוּלִים הוּא שְׁצָרִיכִים לְהַכִּיר
וּלְדַעַת שְׁכָל מַה שְּׁפּוּעֵלִים עִם הַיָּדִים דְּבָרִים
גְּשָׁמִיִּים, הַכֹּל הוּא מִכַּח הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ
שְׁמוֹ, וּכְמוֹ שְׁאַמְרוּ חַז"ל (חולין ז, ב) אֵין
אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְּמַטָּה עַד שְׁמִכְרִיזִין
עָלָיו מִלְּמַעְלָה. אֵךְ לַעֲמַת זֹאת הַיֵּצֶר הָרַע
מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעוֹת כּוֹזְבוֹת,
שִׁיחֵשֵׁב שְׁכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה הוּא מִכּוּחַ,
וְתַפְקִיד הָאָדָם לֶלְחֵם מִלְּחַמַּת הַיֵּצֶר
וּלְהַעֲלוֹת אֶת כַּח הַיָּדִים הַגְּשָׁמִיּוֹת לְמִקּוֹרָם,
לְהֶאֱמִין שֶׁהַכֹּל הוּא מִכַּח הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ.

וְחִנָּה נֹדַע מַה שְּׁכָתוּב בְּזֹהָר (זוהר חדש
בריש הפרשה) עַל הַפְּסוּק 'כִּי תֵצֵא
לְמִלְחָמָה' דְּהַכּוֹנֵנָה עַל מִלְּחַמַּת הַיֵּצֶר,
וְאֵיתָא מִתְרַבִּי ר' בּוּנִים מִפְּשִׁיטָא זי"ע,
שְׁבִזְמָן הַבֵּית שֶׁהָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים
לְמִלְחַמַּת הָרְשׁוֹת בְּפַעַל, הָיָה פְרוּשׁ הַפְּסוּק
עַל דְּרָךְ הַפְּשֻׁט לְמִלְחָמָה כְּפִשּׁוּטָה, וְעַל
דְּרָךְ הָרְמִז הָיָה הַפְּרוּשׁ עַל מִלְּחַמַּת הַיֵּצֶר,
אֵךְ בְּזִמָּן הָזֶה שְׁאַנּוּ בְּגָלוֹת וְאֵין לָנוּ
מִלְחָמָה בְּפַעַל, אָזִי גַם הַפְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל
הַפְּסוּק הוּא עַל מִלְחַמַּת הַיֵּצֶר. וַיֵּשׁ לוֹמַר,
כִּי אִם הָאָדָם רוֹצֵה לְהַצְלִיחַ בְּמִלְחָמָה זוֹ,
הָעֵקֶר הוּא לֶלְחֵם עַל הָעֲנִיָּן שֶׁל מַעֲשֶׂה
הַיָּדִים הַגְּשָׁמִיּוֹת, לְהַעֲלוֹתָם לְמַעְלָה
כְּאֵמֹר, דְּהִינּוּ לִידַע שֶׁהַכֹּל מִכּוּחַ ה'. וְזֵהוּ
'וַנִּתְּנוּ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּיָדְךָ', שֶׁתּוֹכָה לְנַצֵּחַ אֶת
הַיֵּצֶר בְּעֲנִיָּן הַיָּדִים, וּלְהַכְנִיעַ אֶת הַיָּדִים
שֶׁעָלִיהֶם נִלְחָם הַיֵּצֶר עִמָּךְ. [וּבִזְהָר מִבְּאֵר

מדוע נאמר ענין היציאה למלחמה בלשון
יחיד, כיון דמיירי על מלחמת היצר, שבה
צריך כל אחד בפני עצמו ללחם עם יצרו
המתגבר עליו בפרטות].

וזהו גם כן הכוונה במה שנאמר במלחמת
עמלק "והיה כאשר ירים משה ידו
וגבר ישראל", דהרצון של עמלק היה
להכניס דעות כוזבות בישראל באמונת ה',
לחשב שמעשה הידים הוא בכוח עצמו,
וכל כוחו של עמלק הוא ממה שאמרו
ישראל "היש ה' בקרבנו אם אין" (שמות יז,
ז), אך משה רבנו תקן כל זאת, והרים את
הידיים כנגד רצון עמלק, והראה שהכל הוא
מכח של מעלה, וזהו 'והיה כאשר ירים
משה ידו'.

הצדיקים משרישים בישראל לידע שהכל
מבח השי"ת

וְחִנָּה עֲנִיָּן זֶה הוּא בְּאֵמַת עֲבוּדָה קָשָׁה
בְּעֲבוּדַת ה', וְהָאֵיךְ זֻכָּרִים לְבוֹא לִידֵי
זֶה, זֹאת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מְרוֹמֵם אֶת
כָּל הַדְּבָרִים לַה' בְּרַב צִדְקָתוֹ, וְזֵהוּ שְׁנֵאֲמַר
'אֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּיַד מֹשֶׁה, דִּמְשֶׁה' רומז
לְצַדִּיק הַדּוֹר, וּכְמוֹ דְּאֵיתָא בְּזֹהָר הַקָּדוֹשׁ
(תקוני זוהר קיד, א) דְּאֵתְפִּשְׁטוּתִיהָ דְּמֹשֶׁה בְּכָל
דְּרָא וְדָרָא, וְהַצַּדִּיקִים בְּכַח עֲבוּדָתָם מַעֲלִים
אֶת הַיָּדִים הַגְּשָׁמִיִּים שִׁיְהִיָּה הַכֹּל בְּכַחֲנִית
'בְּיַד מֹשֶׁה', שִׁיתְּעַלּוּ הַכֹּל לְשִׁרְשָׁם, שְׁבִכַח
הַדַּעַת דְּמֹשֶׁה יְבוֹאוּ לְהַכִּיר שֶׁהַכֹּל הוּא מִכַּח
שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ.

עמד בזה רש"י, אחר שנאמר 'ושבית' מה צריך להוסיף 'שביו'.

ובסוף הפרשה נאמר (כה, יז) "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים. אשר קרף וגו'. והיה בהגיו וגו' תמחה את זכר עמלק". שפאן גם כן צריך באור מה שנאמרה הפרשה בלשון יחיד, הרי הרבים הם הנלחמים, ומצות מחית עמלק לכל ישראל היא. גם צריך לבאר מהו הענין שכתבה התורה 'בדרך בצאתכם ממצרים', מה חשוב להזכיר היכן נלחם עמם עמלק.

לכבוש היצר ולהטותו לקדושה

ואפ"ר לבאר, דהנה חז"ל אמרו (ברכות ה, א) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, ויש להבין הלשון 'ירגיז'. אף יש לומר שבאו לרמז בזה שתי עצות במלחמת היצר, עצה אחת הוא מה דאיתא מפרין הפעל שם טוב זי"ע, איזהו גבור הכובש את יצרו (אבות ד, א), שנלחם עם יצרו באפן זה עד שיכבשנו אצלו ויהיה מנח ברשותו לעשות עמו מה שירצה [כגון כשהיצר הרע מסיתו לחמדה, אומר ליצר הרע אעשה כדבריו שאלף אחר חמדה, אף אחר חמדה של מצוה, והולך ולומד תורה בחשק גדול ובחמדה גדולה, וכן בכל דבר שמסיתו למדה רעה הוא לוקח אותה המדה לעבודת הבורא. על דרך משל לאדם שישן בחנות לשמר הסחורה, ולא היה הדלת סגור בברית חזק, ושמע באמצע הלילה שגנב

ועל פי זה יש לפרש מה שנאמר (ויקרא ט, כב) "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם", ויש להבין מדוע היה צריך לברך את העם דוקא על ידי נשיאת ידים ולא סגי לברך אותם בפיו. אלא דאהרן הכהן רצה להשפיע שפע ברכה והצלחה, ולזה היה צריך להכין את בני ישראל שיהיו ראויים לקבל הברכה, וזאת על ידי שהעלה את בחינת הידים לשרשם כנזכר, וזהו 'וישא אהרן את ידיו אל העם', ורק אז 'ויברכם', דממילא השפיע הקדוש ברוך הוא עליהם שפע ברכה.

יתן ה' שנוכל להתגבר על היצר הרע, וננקה לכל טוב סלה אמן.

בי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שביו (כא, י).

הקדשה באור החיים הקדוש, צריך לדעת למה הצריך לומר כל זה, שלא היה צריך לומר אלא 'כי תראה בשביה אשת וגו'. ועוד, אחר שאמר 'כי תצא למלחמה' לא היה צריך לומר 'על אויבך'. עוד יש לדקדק מהו שנזכר כאן הציאה אל המלחמה, והיה צריך לומר 'כי תבוא למלחמה'. גם יש לדקדק מה שנאמר 'כי תצא בלשון יחיד, הלא למלחמה יוצאים רבים. גם אמרו 'ונתנו ה' אלוקיך בידך' מה ענינו כאן, היה לו לומר 'כי תשבה מאויבך במלחמה'. וכן מה מורה הלשון 'בידך'. ועוד אמרו 'ושבית שביו', שכבר

אחד בא ועושה תחבולות לפתח הדלת, וכאשר שמע זה היה ירא לנפשו והתחיל לצעק בקול גדול לבני ביתו שיבואו, וברח הגנב מחמת הצעקה. ומעשה כזה ארע לאיש אחר גם כן, רק שאותו האחר כששמע שגנב בא, שתק כמו שאינו שומע, וכשבא הגנב לחנות בפנים תפס אותו ואסר את הגנב בנחשתיים. אבל לא היה רוצה לצעק כדי שיברח הגנב, כי אמר אם יברח הגנב עכשו, שמא יבוא עוד בלילה זו או בלילה אחרת, ושמא אז אהיה נרדם בשנה ולא אשמע, ויעשה הגנב מה שלבו חפץ, לכן אעשה לו דבר זה שלא יגנב עוד. והנמשל מוכן מאליו (כתר שם טוב טז ע"א, ליקוטים יקרים ג ע"א, ובבעש"ט על התורה בראשית קנח, ע"ש).

ויש לומר דזהו הכוונה 'ירגיו יצר טוב על יצר הרע', דמה שהוא רוצה להסיתו לקלקל חס ושלום בתאוות, יטל זה הכח בעצמו לעשות ההפך, הינו לעשות הטוב בכח זה של התאוה, ובהתלהבות ואש קדש לה' יתברך. וזה ענין הלשון 'ירגיו יצר טוב על יצר הרע, הינו שיכטל כח ההתעוררות הזה [של היצר הרע ויהפכו ליצר טוב], ויטלנו לדברים שבקדשה לעשותם בזה ההתעוררות והחיות.

להקדים ליקח כוחות היצר לקדושה

ועוד נכלל בלשון 'ירגיו יצר טוב' וזהו להקדים המלחמה נגד היצר, ולא להמתין עד שיבוא היצר אצלו. וכגון,

באם רואים שהיצר הרע מכניס איזו תאוה, להקדים ולהכניס כח החמדה הזו לדברים שבקדשה, ובזה להלחם עם היצר, ולא להמתין שהיצר יבוא אצלו לפתותו בענין זה. וכמו שמבאר בספר הקדוש קדשת לוי (סוף בראשית) על הפסוק (בראשית ו, ח) "ונח מצא חן בעיני ה'", שבהיות שהדור היה פגום בענין החן, שהיה להם חן לענינים מגנים, כמו שכתוב (שם ב) "ויראו בני האלקים את בנות האדם" וגו', אזי נח בעבודת קדשו לקח והכניס התעוררות החן הזה לעבודת הבורא, שלמד מזה קל וחמר כמה צריך להיות חן לעבודת ה' יתברך ולדבק בו יתברך. וזהו 'ונח מצא חן', שאת החן שמצא אצל האחרים לעניני עולם הזה, לקחו לעבודת ה' יתברך להיות מוצא חן בעיני ה', ובטל כוח החן לדברים מגנים ולקחו להיות אותו החן רק לענינים שבקדשה.

ושתי עצות אלו רומז הכתוב באמרו 'כי תצא למלחמה על אויבך', דפרש בזהר הקדוש (זוהר חדש עב, א) שהכוונה על מלחמת היצר הרע, ולכן נאמר בלשון יחיד, כיון שלכל אחד ואחד יש יצר מיוחד לעצמו. וזהו שנאמר 'כי תצא למלחמה', הינו שצריך אתה להקדים לצאת למלחמה עוד בטרם שיבוא היצר אליך, כעצה השניה הנזכרת. ועוד זאת 'ונתנו ה' אלקיך בידך', שצריך שיהיה היצר בידך, שתכבש אותו שיהיה ברשותך להשתמש בו למה שתחפץ, כעצה הראשונה. וזהו 'ושבית

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי (כא, י).

נבוא לבאר סמיכות פרשה זו להאמור לעיל סוף פרשת שופטים "כי תעשה הישר בעיני ה' אלוקיך". ובמדרש רבה בתחלת פרשה זו אמרו, "כי תצא", "כי יקרא קן צפור" (להלן כב, ו), הלכה תינוק שנולד כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית כו' שנאמר "המול ימול" וגו', ולמה התינוק נמול לשמונה ימים, שנתן הקדוש ברוך הוא רחמים עליו להמתין עליו עד שיהא בו כוחו, וכשם שרחמיו של הקדוש ברוך הוא על האדם כן רחמיו על הבהמה, מנין, שנאמר (ויקרא כב, כז) "ומיום השמיני והלאה" וגו', ולא עוד אלא שאמר הקדוש ברוך הוא (שם, כח) "אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", וכשם שנתן הקדוש ברוך הוא רחמים על הבהמה כך נתמלא רחמים על העופות, מנין, שנאמר "כי יקרא קן צפור לפניה". ויש להבין הקשר של דברי המדרש עם תחלת פרשה זו [וגם מה שיכות כל זה לענין חיוב הטפת דם ברית].

להתנהג במידות טובות רק מחמת ציווי השי"ת

ויתבאר בהקדם מה שבאר הרב ברטנורא מה שהתחיל התנא את מסכת אבות במשנת משה קבל תורה מסיני, לפי שכל מסכת זו הוא מדות טובות ומוסר, והרי היו חכמי אמות העולם שחברו גם הם ספרים בדרכי המוסר שברו מלבם, לפיכך

שבי, 'שבי' רומז שמה שהיצר הרע רוצה להכניס בך חשק ותאוה ולהסיתך אליו, צריך אתה לשבות זה הכח ולהכניס בך שותף החשק והתאוה אל הקדשה, וזהו ושבת 'שבי' דיקא.

ועל זה מורה גם מאמר הכתוב 'זכור את אשר עשה לך עמלק', דעמלק הוא היצר הרע שיש לכל אחד בתוכו, ולכן נאמר 'זכור' בלשון יחיד שמורה על המלחמה של כל אחד ואחד בנזכר. 'אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים', הינו שעמלק נהג אתכם במדה זו שהקדים לצאת נגדכם עוד לפני שקבלתם התורה, בעודכם בדרך כאשר זה עתה מקרוב יצאתם ממצרים, ומיד לבש עז לצאת נגדכם לקלקל אתכם. כמו כן מדה זו יש לכם לקח ממנו ולהשתמש בה לקדשה, שגם אתם אל תמתנו עד שיבוא היצר אליכם, אלא תקדימו ותצאו למלחמה נגדו לעקר אותו ולבטל כוחו מכל וכל ממה שרצה לקלקל ולהכשיל אתכם חס ושלום, וכח המשיכה והרצון אשר רצה להכניס בכם, תטלו ותשתמשו בזה הכח עצמו לדברים שבקדשה.

וביחוד בימים אלו של חדש הרחמים והרצון, צריכים לצאת למלחמת היצר הרע, ולהשתדל להרבות פעלים לתורה ולחסד ולמצוות, ועל ידי זה נזכה לשנה טובה ולגאולה, אמן כן יהי רצון:

כלי המחשבה, ואלו הידים הם כלי המעשה, ורמזה התורה באמרה 'אשר צוה ה' ביד משה', שכאשר באים לקיים מצות ה' אין לעשות כן על פי הבנתו ומחשבתו מוחו ולבו, אלא לשעבד הכל לכבוד שמו יתברך ולבטל דעתו לגמרי לקיים המצוה בפשטות, בבחינת היד שהיא בחינת מעשה ולא מחשבה.

ויש לומר דזהו שאמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו (פסחים נ, א בבא בתרא י, ב), והמהרש"א (בבבא בתרא) עמד על הלשון 'בידו' וכתב, יש לפרש כי עקר הלמוד שנעשה בו רשם הוא הלמוד הבא מכתיבת היד, אשר על כן נקראו החכמים סופרים. ולדברינו אפשר לפרש באפן אחר, ש'בידו' הכוונה לעשיית המצוות למעשה כנזכר, והינו שאף למד הרבה תורה, מכל מקום אין מעשה המצוות שלו תלוי בחלק המחשבה שלמד והשיג, אלא אחר כל תלמודו והשגתו משעבד הכל ומקיים המצוות רק בבחינת 'בידו' בלי שום שכליות, אלא בבחינת 'כאשר צוה ה' ביד משה'.

ועל דרך זה יש לפרש הכתוב "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל", ואמרו חז"ל (ראש השנה כט, א) שהיו משעבדים את לבם לאביהם שבשמים, והינו כאמור שהיו בבחינת 'ביד משה', שמשה הכניס בקרב בני ישראל הכח לקיים המצוות בבחינת 'יד' לא מחמת השכל וההבנה, וכזה שעבדו הלב והמח הכל לאביהם שבשמים, ועל ידי

התחיל התנא ואמר 'משה קבל תורה מסיני', לומר שהמדות והמוסרים שבזו המסקתא לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא אף אלו נאמרו בסיני, עד כאן דברי הרב. ובאר כ"ק זקני מביא לא וצללה"ה (דברי בינה נצבים וילך), כי איש יהודי צריך לקיים התורה לא מצד שמכין כן מסבא שלו, אלא לעשות הכל מחמת כי הוא צווי ה' יתברך, כי באם יקיים רק מחמת הבנתו בשכלו, הרי יש זמנים שתשתנה סברתו להבין בדרך אחרת, עד שעל ידי זה יכול היצר הרע לבטלו חס ושלום מלקיים המצוות. ובפרט נוגע הדבר בעניני מדות טובות ודברי מוסר לראות לעשותם רק מחמת צווי ה', שכן מצד שהם ענינים המובנים בשכל, אפשר בנקל לפל בדעה זו לקיים אותם מצד שהשכל שלו מחייב כן ולא מצד מצות ה' ותורתו הקדושה, ויכול על ידי זה לבוא להבטל מלקיים כשיבין בשכלו אחרת, אבל כאשר יקיים גם המדות ועניני המוסר מצד שהם מצות ה', אזי על ידי זה יקיים אותם תמיד, כי צווי ה' מחייב אותו תמיד. וענין זה היה חוזר ומשנן באזנינו תמיד כ"ק אאמו"ר וצללה"ה.

לקיים התורה בתמימות ופשטות ולא מחמת הבנתו

ובזה מבאר מה שמצינו שכתבה התורה הקדושה פעמים רבות 'אשר צוה ה' ביד משה', ויש להבין מהו הלשון 'ביד משה'. אף הוא בא להורות ענין זה, כי הנה בגוף האדם ישנם אברי המח והלב שהם

זה היו מתגברים על עמלק. ויש לומר שהיה זה תקון על ענין 'רפו ידיהם מדברי תורה' שמחמתו בא עמלק (מדרש תנחומא בשלח כה), והינו שהיה להם רפיון מבחינה זו לעשות הכל בלא טעם והבנה.

על ידי קיום התורה בתמימות זוכים לנצח היצר

ובזה נבוא לבאר הכתוב בפרשתנו 'כי תצא למלחמה וגו' ונתנו ה' אלקיך בידך', ואמר 'כי תצא' בלשון יחיד, שמורה על מלחמת היצר הרע של כל אחד ואחד, כמו שהאריכו בזה בספרים הקדושים, וכמרמז במאמר חז"ל (קדושין כא, ב) לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. והאריך אפשר להתגבר עליו, אומר הכתוב 'ונתנו ה' אלקיך' על ידי 'בידך', הינו כאשר זוכים אשר עשית המצוה הוא בבחינת 'בידך' בלבד, לקיים מצוות ה' לא מחמת השגת והבנת המח והמחשבה אלא רק מחמת צווי ה', על ידי זה 'ושבית שבי' תכבש אותו לגמרי, כי אם לא כן אלא שמקימם מצד השכל, הרי מתקופה לתקופה השכל חולף ומשתנה, ואז חס ושלום יהיה מסור ביד יצרו לבטלו מן המצוות, כאשר הבאנו מהדברי-בינה.

וזהו הסמיכות 'כי תעשה הישר בעיני ה' אלקיך'. כי תצא למלחמה על אויבך, הינו שבאם תעשה אף הדברים הישרים כמו עניני המדות והמוסר רק מחמת שזוהו הישר בעיני ה', ולא מפני שכן הוא ישר בעיניך, על ידי זה כאשר 'כי תצא

למלחמה' על היצר אצי 'ושבית שבי' ודאי תצליח לכבשו.

ובזה יובן גם שיכות דברי המדרש הנזכר שהביאו טעמי מצות מילה שלוח הקן וזמן שחיטת בהמה לכאן, כיון שהפסוק מורה לעשות כל הטוב רק מחמת הישר בעיני ה' אלקיך ובבחינת 'בידך', לא מחמת השכל וההבנה כלל, והינו יכולים לסבר שאסור כלל לדרש טעמי המצוות, על כן דרשו במדרש כאן טעמי המצוות הללו, ללמדנו שמתר ללמד ולהבין טעמי המצוות, אמנם זאת רק לדרשה בעת הלמוד, אבל בשעת קיום המצוות צריכים לקיים בפשטות בלי שום התחכמות, רק מחמת שכן הוא הישר בעיני ה' ולא מחמת הבנתו כלל, כאמור. [ולכן אף שנולד מהול, שלפי ההבנה והשכל די בכך, מכל מקום צריך להטיף ממנו דם ברית, שמורה כי יש לקיים המצוות לא מצד השכל וההבנה כלל].

תקיעת שופר מעוררת לקיים המצוות בתמימות

ויש לומר עוד, דמה שבמים אלו תוקעים בשופר, הוא גם כן מענין זה, בכדי לעורר אותנו לקיים המצוות למעלה מטעם ודעת, בבחינת קול פשוט. שהרי על עקר מצות תקיעת שופר כבר כתב הרמב"ם בעצמו (תשובה ג, ד) שגזרת הכתוב הוא, רק שרמז יש בה "עורר ישנים" וגו', וכן אמרו בגמרא (ראש השנה טז, א) למה תוקעין בראש השנה, למה תוקעין רחמנא אמר תקעו,

העצה הראשונה היא להלחם בו על ידי כח התורה הקדושה, וכידוע אמרם ז"ל (קידושין ל, ב) אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תכלין. וכן אמרו (ברכות ה, א) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, אם נצחו מוטב, ואם לאו כו' יעסק בתורה.

והעצה השנייה, היא להיות באהבה ואהבה ורעות עם כל ישראל, שעל ידי זה נחלש כח היצר, כידוע אשר נגד היחיד יכולים לעמד מסטינים ומקטרגים חס ושלום למעלה, אבל על הרבים רואים בשמים אך טוב. ועל דרך שאמרו חז"ל (סנהדרין ז, א) כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר "ועמך כלם צדיקים" (ישעיה ס, כא), וכדאיתא בנעם אלימלך (דברים ד"ה עוד) שיש עולם הנקרא 'כל ישראל', אשר שם אין שולט שום קטרוג.

אהבה ואהבה - עצה לזכות בדיון

ובענין זה איתא בתפארת שלמה (ד"ה כי תצא מחנה) על הכתוב (כג, י) "כי תצא מחנה על איביך ונשמרת מפל דבר רע", דקאי על יום ראש השנה הבא עלינו לטובה, אשר מחנות הסטרא אחרא קמים לקטרג על האדם ביום הדין, ועקר ההכנה על יום הנורא הזה הוא להיות אחוה ורעות בין בני ישראל. וזהו כי תצא מחנה על איביך ונשמרת מפל דבר רע, שישמר לבל ידבר רע על חברו ולא יראה כלל בחסרונו אלא רק במעלות חברו. וזהו שכתוב "מי

אלא וכו', שכונת הגמרא באריכות הלשון בזה, להורות כי בשעת עשית המצוה, כאשר תוקעים בשופר, יעשו כן רק משום 'רחמנא אמר תקעו' בלי שום טעם.

וזאת ידוע לכל שענין זה היה אחד מעקרי העבודה של כ"ק אאמו"ר וצללה"ה זיע"א, שדבר והשפיע תמיד לעבד את ה' מתוך תמימות בלי שכליות, ותמיד חבב ביותר את האנשים הישרים והתמימים. על כן עלינו להתחזק בענין זה, ובפרט בימים האלה אשר ה' יתברך דורש מאתנו לקיים המצוות בבחינת חק וכשופר כנוצר לעיל. ובזה נקים 'חביב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי', פרוש בנגיעה בעלמא לכל הפחות, שיהיה לנו אחיזה בדרךיהם הקדושים. ובזה נזכה לעורר זכות אבותינו עלינו, כענין מאמר הכתוב בענין הגאולה "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" (מלאכי בסופו), ונזכה לכתיבה וחימה טובה ולשנת גאולה וישועה, אמן:

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אליך בידך ושביט שבי' (דברים כ, א).

לימוד התורה והאחדות - עצות לנצח היצר

יש לומר, שהפסוק מרמז כאן שתי עצות נגד היצר הרע אויבו הגדול של אדם, שעליו נאמר "יורד ומתעה ועולה ומרגיז" (בבא בתרא טז, א).

דבר נש, כִּמָּה דִּאֲתָמֵר 'וּנְתָנוּ ה' אֱלֹקֶיךָ
בִּידֶךָ וְשִׁבִית שְׁבִי', עַד כָּאן לְשׁוֹנו. (*)

וְנִרְמֵז זֶה בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב 'וּנְתָנוּ ה' אֱלֹקֶיךָ
בִּידֶךָ, ד' בִּידֶךָ' רִמְזוּ עַל הַתּוֹרָה כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ (פסחים נ, א) אֲשֶׁרִי מִי שֶׁבָּא לְכָאן
וּתְלַמּוּדוֹ בִּידוֹ, וְזֶהוּ 'וּנְתָנוּ ה' אֱלֹקֶיךָ' בְּכַח
'בִּידֶךָ', עַל יְדֵי שְׁמִתְחִזָּק בַּתּוֹרָה כָּל כֶּף עַד
שֶׁתְּלַמּוּדוֹ בִּידוֹ, בְּזֶה הוּא נִלְחָם עַל אוֹיְבוֹ
הַיֵּצֵר הָרָע. וְגַם יֵשׁ לְרִמְזוֹ שֶׁהַכּוֹנֵה לְהַלּוּמֵד
עַל מִנַּת לַעֲשׂוֹת, וְכִמּוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ בַּסְּפָרִים עַל
לִשׁוֹן חֲזוֹ"ל 'תְּלַמּוּדוֹ בִּידוֹ' [וְדִהְיָה לָהּ לּוֹמֵר
בְּלָבוֹ, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה] שֶׁהַכּוֹנֵה לְהַלּוּמֵד עַל
מִנַּת לַעֲשׂוֹת, דַּעֲשִׂיָּה הִיא בַּחֲנִינֵת יָד. עוֹד
נִרְמֵז ב' בִּידוֹ' מֵה דִּאֲתָא בְּמַהֲרָש"א (כבא
בתרא י, ב) שֶׁעַל יְדֵי כְּתִיבַת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה
הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת. וְיִגִּיעַת הַתּוֹרָה בְּאִפֶּן כְּזֶה
הִיא הַמְּלַחְמָה כִּנְגַד כַּח הַיֵּצֵר הָרָע הַנּוֹצֵרֶת
בְּדַבְרֵי הַזֶּהֱרָה הַקְּדוּשׁ הַנּוֹצֵר לְעִיל.

וְהַעֲצָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל כַּח הָאֲחֻדוֹת נִרְמְזָה
בְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר 'כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה'
בְּלִשׁוֹן יָחִיד, וְלִכְאוּרָה הָרִי רַבִּים הֵם
הַיּוֹצֵאִים לְמַלְחָמָה. אֲךָ הוּא בָּא לְרִמְזוֹ
שֶׁהַדֶּרֶךְ לְנִצָּל מִקְטְרוּגֵי הַיֵּצֵר הוּא עַל יְדֵי
שֶׁהַרְבִּים הֵם בְּאֲחֻדוֹת כְּאִישׁ אֶחָד.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזָרֵנוּ לְמַעַן שְׁמוֹ
לְהַתְעַלּוֹת בְּיָמִים אֵלּוֹ בַּתּוֹרָה

הָאִישׁ הַחֹפֵץ חַיִּים" (תהלים לד, יג), מִי
שֶׁחֹפֵץ לְהַכְתֵּב בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּסֵּפֶר הַחַיִּים,
הַעֲצָה לָזֶה הִיא "נִצֵּר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע". וְעַנִּין
זֶה הוּא הַכְּנָה לְיוֹם הַדִּין, כִּי בְּאֵם הָאָדָם
מִחֲזִיק אֶת חֲבֵרוֹ בְּחֻזְקַת צִדִּיק, אֲזִי מִדָּה
כִּנְגַד מִדָּה גַּם אוֹתוֹ יִכְתֵּב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בַּסְּפָרִי הַצִּדִּיקִים, עַכְד"ק.

וְזֶהוּ עֲנִין עֲבוֹדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְעַל דֶּרֶךְ
דִּאֲתָא בְּמִשְׁנָה (ראש השנה יח, א)
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כו' עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבִי מְרוֹן,
וְאָמְרוּ בְּגִמְרָא כְּבִי אִמְרָנָא (כְּבִשִּׁים) שֶׁזֶה
מוֹרָה עַל עֲנִין הָאֲחֻדוֹת, כְּדִגְמַת עֵדֶר הַצֵּאן
הַמְּהֻלָּכִים יַחֲדִיו, שְׁזֹאת הִיא הָעֲבוֹדָה
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהִיּוֹת בְּאֲחֻדוֹת וּבְרַעוּת.

וְשְׁנֵי עֲנִינִים אֵלּוֹ נִרְמְזוּ בַּכְּתוּב 'כִּי תֵצֵא
לְמַלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ', הַעֲנִין הָרִאשׁוֹן
לְעִסַק בַּתּוֹרָה, אֲשֶׁר עַל יָדָהּ אֶפְשָׁר לְלַחֵם
עִם הַיֵּצֵר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "לָכוּ לַחֲמוּ
בְּלַחְמִי". וְכֹאֲשֶׁר אָמְרוּ בַּזֶּהֱרָה הַקְּדוּשׁ (וְזֶהוּ
חֲדָשׁ עַב, א) דִּהְפָּסוּק קָאִי עַל הַיֵּצֵר הָרָע
דִּאִיהוּ שְׁנֵאִיָּה דְּבֵר נֶשׁ כו', דְּכְתִיב "אִם רָעַב
שִׁנְאָךְ הֶאֱכִלְהוּ לֶחֶם" (משלי כה, כא), וְדָא
הִיא אוֹרִיתָא קְדִישָׁא, כִּמָּה דֹּאֲתָ אָמַר (שם ט,
ה) "לָכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמִי" וְכו', וְעַל דָּא 'כִּי
תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ', דָּא אִיהוּ יֵצֵר
הָרָע, דְּאֵנָּן צְרִיכִין לְמַפֵּק לְקַבְּלִיָּה בְּמַלִּין
דְּאוֹרִיתָא, וְלִקְטָרְגָא לָהּ, וְכִדִּין יִתְמַסֵּר בִּידָא

* תרגום ללשון הקודש. היצר הרע הוא אויבו של האדם ורודף אחריו להחטיו, וזהו שכתוב אם רעב שונאך האכילהו לחם, התורה הקדושה הנקראת לחם, כמו שנאמר לכו לחמו בלחמי, ועל זה נאמר כי תצא למלחמה על אויבך וזהו היצר הרע שאנו צריכים לצאת כנגדו עם תורה ולקטרג וללחום כנגדו, ואז יהיה נמסר בידו של האדם, כמו שנאמר ונתנו ה' אלקיך בידך ושביט שבי.

ובאהבת ישראל, ולקבל כל ההשפעות
לשנה טובה הבאה עלינו לטובה, אמן כן
יהי רצון:

בי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה'
אלקיך בידך ושביט שבי (כא, י).

כל ימי האדם הוא נתון במלחמת היצר

נראה לבאר לשונות הפסוק, על דרך מה
דאיתא בספר הקדוש תפארת
שלמה (ריש פרשה זו), שכתב וזה לשונו
הקדוש, בענין מלחמת היצר, מה שאנו
רואים כי יש אנשי מעשה העושים מלחמה
ביצורם ומנצחין אותו, ואחר כך באיזה
ימים הולך ומתגבר עליהם, וצריכים לערוך
עוד נגדו מלחמה מחדש, ובאמת הוא
תמיהה גדולה בעיניהם מה זה ועל מה זה,
הלא כבר ערכנו מלחמה וכבשנו אותו,
והיה עולה בדעתם כי די להם בזה, ועתה
הנה הוא היצר מתגבר כנגדם, ומה יהיה
בסופם. על זה באה התורה לרמז, 'כי תצא
למלחמה', הינו שעקר יציאתך לזה העולם
הוא רק למען היות לך מלחמה כל ימי
חיך, ולכך נוצרת.

דהנה הקדוש ברוך הוא שלח את נשמות
ישראל לעולם הזה, להיות עקר
תפקידם ללחם מלחמת היצר, ובאם
גומרים את מלחמתם עם היצר אין להם מה
להיות בעולם השפל. כמו שאיתא אצל דוד
המלך עליו השלום (מלכים א ב, א-ב) "והמלך

דוד זקן וגו' ולא יחס לו וגו' יבקשו לאדני
המלך נערה בתולה", דהענין, להיות שדוד
המלך הגיע לדרגה כמו שכתוב "לבי חלל
בקרב" (תהלים קט, כב), ואמרו חז"ל שהרג
את יצרו (ירושלמי סוטה ה, ה), והיה נחסר
ממנו ענין מלחמת היצר, 'ולא יחס לו'
שלא היה לו תאות, לכן המציאו לו מן
השמים מלחמה חדשה, על ידי שלקח
נערה בתולה ושוב התחדש אצלו מלחמת
היצר, למען יזכה לחיים ארוכים, עד כאן
תרף דבריו הקדושים.

ועל דרך זה יתפרש וידקדק לשון הפסוק
'כי תצא למלחמה', ונודע מה שאמרו
בזהר חדש (ריש הפרשה) דהכונה על מלחמת
היצר, ולזה אמר 'כי תצא', הינו אף על פי
שכבר נצחתו, תצא תמיד מחדש להלחם
בו, כי זהו תפקיד האדם לצאת וללחם עם
היצר תמיד, ולכן אפלו לאחר שמנצחים
אותו, אזי שוב נותנים לו מן השמים
מלחמה חדשה ללחם בה.

העצה לנצח במלחמות היצר - להיות
דבוק בהשי"ת

ובמה תלוי הדבר שיוכל שוב תמיד לנצחו
אף שהיצר חוזר ומתחדש עליו, על
זה מורה הכתוב 'ונתנו ה' אלקיך בידך',
ויש לומר בזה על פי מאמר חז"ל (ראש
השנה כט, א) "והיה כאשר ירים משה ידו
וגבר ישראל וכאשר יניח וגו', וכי ידיו
של משה עושות מלחמה בו, אלא כל זמן
שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים

התורה ומצות שהיה שבוי בידם כבד, ישוב אליך כאשר תצא למלחמה, כאמור.

יתן ה' שנזכה לזה, ונזכה לישועות, אמן
כן יהי רצון:

וראית בשביה אשת יפת תאר וחשבת
בה ולקחת לך לאשה (כא, יא).

צריך להבין ענין אשת יפת תאר, שהתירה תורה לאנשי המלחמה, דהרי נודע שאנשי המלחמה היו יראי ה' וצדיקים גדולים, שהרי אפלו מי שהיו בידו עברות קלות ביותר היה חוזר מעורכי המלחמה (סוטה מד, א. מנחות לו, ב), ואם כן יפלא מלהבין איך שיה' לגביהם כל ענין יפת תאר.

מחשק התאווה יש ללמוד לחשוק לעניני קדושה

ואפ' אשר לפרש על פי מה שכתב בספר הקדוש קדשת לוי (סוף פרשת בראשית), על הפסוק "ונח מצא חן בעיני ה'" (בראשית ו, ח), וזה לשונו, דהכלל כל דבר שהצדיק רואה לוקח ממנו עבודת ה', ואם רואה חס ושלום איזה אדם מתאווה לעברה, לוקח הצדיק מזה התאווה עבודת ה', שאומר בלבו קל וחמר מה זה שמתאווה לדבר עברה שהוא כלה ונפסד בזמן מועט, מפל שכן שראוי לו להתלהב לעבודת ה' יתברך שעבודה זו יקיים לעולם. והיות מקדם נאמר הקרא (שם ו, ב) "ויראו בני

את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים, וענין משעבדים את לבם הכוונה לדבקות בה', כענין שנאמר "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום" (דברים ה, ד), שעל ידי שחוזרים ומתדבקים בה' ומשעבדים לבם אליו על ידי זה נוצחים היצר. וזהו ונתנו ה' אלקיך בידך, שיתנו ה' יתברך תחתיד לנצחו על ידי בחינת ה' אלקיך בידך, שהוא מורה על מדרגת 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם', שעל ידי הדבקות בה' יתברך אין שום מחצה בין ישראל לאביהם שבשמים, וסרים מעליהם כל הדינים, עד שבחינות ה' אלוקים שהם מדת הרחמים ומדת הדין הם שניהם בשונה ונעשה הכל רחמים, וזהו שנכתב כאן ה' אלקיך וכן בפסוק 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם'.

וכאשר אף אחר שנצח את היצר חוזר ומשעבד יותר את לבו לאביו שבשמים להתדבק בה' יתברך, בזה נמצא שכל תורתו ומצוותיו נעשים מתוך תשובה, ובזה מתקים 'ושבית שביו', כי ידוע שכאשר עוסק האדם בתורה ובמצוות בטורם שב בתשובה, אזי יש לסטרא אחרא יניקה מהמצוות שעושה, אף על ידי זה שכל פעם מתחזק מחדש בתשובה ולשעבד לבו לדבקות בה', אזי הוא מבטח שכל תורתו ומצוותיו עולים לרצון, ואדרבה מכח תשובתו זוכה שגם מה שפכר ינקו החיצונים לוקח מידם הכל בחזרה ומשיב אל הקדושה. וזהו 'ושבית שביו', דאף

האלקים את בנות האדם" כו', שמראה הכתוב שאז היה חן רע בעולם, הודיע הכתוב "ונח מצא חן בעיני ה'", שנח הגביה החן שהוא בעיני ה' לקדשה, שממנו לקח עבדות ה', שאמר מה שיש חן לתאות רעות, מפל שכן שיהיה אדם משתוקק שימצא חן בעיני ה' על ידי עבודתו ותורתו ויראתו, ודו"ק, עד כאן לשונו הקדוש.

ובזה מפרש הקדשת לוי וצלה"ה במקום אחר (נח ד"ה עוד יבואר, ובבאר אגדת סבי דבי אתונא בתחלת קדושות פורים, ע"ש) באר היטב את הפסוק "מאויבי תחכמי מצותיך כי לעולם היא לי" (תהלים קיט, צח), שהאדם יש לו ללמד לנפשו מאויבו היצר, לקח כח התאנה להשתמש בו בדרך הראויה, דהינו לצרף עבודת ה', וזהו 'מאויבי תחכמי'. וממשיך הכתוב 'כי לעולם היא לי', הינו שלוקח קל וחמר בעצמו מאש היצר כנוצר, ואומר מה לי להתאנות לתאות יצרי הרע, הרי העברה היא רק תענוג לשעה ודבר החולף ועובר, אף מזה יש לי ללמד להתאנות ולהשתוקק לתורה ומצוות אשר זה לעולם היא לי'.

ויש לומר וזהו ענין יפת תאר, דהנה ידוע שבעת מלחמה נקל להכשל בראיה אסורה, וכדמצינו במלחמת מדין "ונקרב את קרבן ה' וגו' לכפר על נפשותינו" (במדבר לא, ג), מפני שזנו עיניהם וכו' (שבת סד, א ע"ש), ובעבור כי יוצאי הצבא היו צדיקים, רצו לתקן ולהעלות כל ענין ראיתיהם לעבודת ה', ועל כן הקריבו את

כלי הזהב קרבן לה'. וזהו גם ענין יפת תאר, להעלות כל הראיות, בחינת 'וראית בשביה', להיות בבחינת בעיני ה', שאת כח היצר המתאנה לדבר שאינו כלום, ממנו יקחו לעבד את ה', וכנרמז בפרשה ענין נוול ומאוס התאוות במשך ירח ימים, ולקחת כח החשק מהם לעבודת ה'. וזהו שפתח הכתוב 'כי תצא למלחמה על איבך' היצר, 'ונתנו ה' אלקיך בידך', יש לכם לתנו ולהכניס כוחו לעבודת ה', ולהעלות את אש היצר לה' אלקיך. וזהו על ידי שילמוד התורה ויקימו המצוות באש ובהתלהבות, כמרמז בלשון 'בידך', על דרך מאמר חז"ל (פסחים ג, א) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, הינו שיעסקו בתורה ובמצוות בחשק נפלא כל כך עד שיגיעו למדרגת ותלמודו בידו. וגם כמו שפרשו בספרים הקדושים הלשון 'ותלמודו בידו', שהכונה שמקיים בפעל מה שלמד, ובזה הכניסו אנשי הצבא את החן והחשק לענין עבודת ה'.

ובדרך זה יש לבאר את מה שאמרו חז"ל (קידושין כא, ב) על הטר יפת תאר, שלא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, והינו שכראותם גדל אש היצר המסית לתאות גשמיות חס ושלום, מזה ילמדו שכף צריך להיות חשקם לתורה ולענינים שבקדשה. וזהו 'לא דברה תורה הינו שכל מה שצוותה התורה לעשות לא יהיה בפחות התלהבות מהתאוות הגשמיות, אלא' קל וחמר שיהיה 'כנגד' גדל אש 'היצר הרע', כנוצר.

הטעם שהצדיקים בוכים לעתיד

וְבוֹהַ יִבְאָר מֶה שְׁאֲמָרוּ חַז"ל (סוכה נב, א) לַעֲתִיד לְבֹא מִבֵּיאוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיִּצְרֵר הָרַע וְשׁוֹחַטּוֹ בַּפְּנֵי הַצְּדִיקִים וּבַפְּנֵי הָרָשָׁעִים, צְדִיקִים נִדְמָה לָהֶם כְּהַר גְּבוּהָ וּרָשָׁעִים נִדְמָה לָהֶם כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה, הִלְלוּ בּוֹכִין וְהִלְלוּ בּוֹכִין, צְדִיקִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים הֵיאֵךְ יִכְלְנוּ לִכְבוֹשׁ הַר גְּבוּהָ כְּזֶה וְכוּ'. וְצָרִיךְ בְּאוֹר מְדוּעַ הַצְּדִיקִים בּוֹכִין, הֲרִי לְמַעֲשֵׂה הַתְּגַבְרוֹ עַל יִצְרָם הָרַע. אֲלֹא הֶעֱנִין שְׂבוּכִין הוּא, שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁזָּכוּ לְהַתְּגַבֵּר וּלְנִצָּחַת הַיִּצֵּר, מְכַל מְקוֹם חוֹשְׁשִׁים שְׂמָא לֹא נִצְלוּ כְּרָאוּי כַּח הַיִּצֵּר, לְהַכְנִיס אֶת כַּח אֵשׁ הַיִּצֵּר הָרַע לַעֲבוּדַת ה', וְעַל כֵּן בּוֹכִים עַל שֶׁבִטֵּל הַיִּצֵּר, בְּאֲמָרָם 'הֵיאֵךְ יִכְלְנוּ לִכְבוֹשׁ הַר גְּבוּהָ כְּזֶה', שֶׁכֹּאֲשֶׁר הֵם רוֹאִים כְּמֵה גְדוֹל כַּח הַיִּצֵּר, אוֹמְרִים שְׂמָזָה יֵשׁ לָהֶם לְרֹאוֹת כְּמֵה הָיוּ יְכוּלִים לְהַגִּיעַ לְמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר, עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ כּוֹבְשִׁים אֶת כַּח הַיִּצֵּר הַזֶּה תַּחַת יָדָם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכוּחוֹ לַעֲבוּדַת ה', בְּבַחֲיִנַת 'וְנַח מִצָּא חַן', כְּנֻזְכָּר.

בְּעֶמְדָנוּ בַּעֲת הַזֹּאת בִּימֵי הַרְחֵמִים וְהַרְצוֹן, יֵתֵן ה' שְׁנוּכָל לְתַקֵּן עֲנִין פָּגַם הָרְאִיָּה, וּלְזַכּוֹת בְּדִין, אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

(*) כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לַפִּנְיָה בְּדֶרֶךְ וְגו', שֶׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְהֵאֲרִכְתָּ יָמִים (כב, ו-ז).

טעמי המצוה שייכים רק בעת הלימוד ולא בעת קיום המצוה

שְׁנֵינֵנוּ בַּמִּשְׁנָה (ברכות פ"ה מ"ג, גמרא שם לג, ב), הָאוֹמֵר עַל קֵן צִפּוֹר יִגִּיעוּ רַחֲמֵיךְ וְכוּ' מִשְׁתַּקֵּין אוֹתוֹ, וּמִפְּרֵשׁ בְּגִמְרָא לְפִי שְׁעוֹשֵׂה מְדוּתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים וְאֵינָם אֲלֵא גְזֵרוֹת. וְכָתַב רַעֲק"א בְּגִלְיוֹן הַש"ס לְהַקְשׁוֹת מִמֶּאֱמָרָם ז"ל בַּמִּדְרָשׁ (דברים רבה ו, א) וְכֵשֶׁם שֶׁרַחֲמֵי שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָאָדָם כִּךְ רַחֲמֵי עַל הַבְּהֵמָה וְכוּ', וְכֵשֶׁם שֶׁנִּתֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים עַל הַבְּהֵמָה כִּךְ נִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל הָעוֹפּוֹת, מִנֵּין, שְׁנֵאֲמַר "כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לַפִּנְיָה", וְכֵן אֵיתָא בְּזֵהַר הַקָּדוֹשׁ (תקוני זוהר תקון ו דף כג, א. עין שם באריכות), וְאֵלּוּ כָּאֵן אָמְרוּ חַז"ל שֶׁהַמִּצְוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינָם רַחֲמִים אֲלֵא גְזֵרוֹת.

וְנִרְאֶה לִישֵׁב, דְּדַבְרֵי הַמִּדְרָשׁ אֲמוּרִים בְּשַׁעַת לְמוֹד הַתּוֹרָה, שְׂאֵז מִתָּר לְדַרְשׁ אֶת טַעְמֵי הַתּוֹרָה, וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַב הַרַמְבַּ"ם בְּסוֹף הַלְכוֹת תְּמוּרָה (פ"ד ה"ג), אֵף עַל פִּי שֶׁכָּל חֲקֵי הַתּוֹרָה גְּזֵרוֹת הֵם כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּסוֹף מַעֲלָה, רָאוּי לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶן, וְכָל מֵה שֶׁאֵתָּה יְכוּל לְתַן לוֹ טַעַם תֵּן לוֹ טַעַם, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. אֵף כָּל זֶה הוּא רַק

בשעת הלמוד שאז צריך לדרש ולתן טעם למצוות התורה בכדי להגדיל תורה, אף דברי המשנה בברכות אמורים בשעת קיום המצוה או בשעת התפלה, וכמו שפרש רש"י ז"ל האומר בתפלתו, ועל זה אמרו חז"ל שאסור לעשות מדותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים שאינם אלא גזרות. וזה נרמז בדברי דוד המלך שאמר "טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי" (תהלים קיט, סו), 'למדני' רומז על שעת הלמוד, שבה הוא מבקש 'טוב טעם ודעת למדני' להבין את טעמי המצוות, אף בעת קיום המצוות אז הוא מקיים משום כי 'במצותיך האמנתי' רק מכח האמונה.

ובאור הענין הוא, דבעת שהאדם מקיים המצוה צריך לקיים זאת רק מחמת מצוות הבורא יתברך, וכמו שכתב רש"י ז"ל במסכת ראש השנה (כח, א) על אמרם ז"ל מצוות לאו להנות נתנו, לעל על צואריהם נתנו. ומטל על האדם ללכת בתמימות, כמו שנאמר (דברים יח, יג) "תמים תהיה עם ה' אלקיך", וכמו שהיה כ"ק אאמו"ר וצללה"ה שונה תמיד בשם החסיד יעב"ץ, שבעת הגזרות-רעות בספרד, אזי האנשים התמימים עמדו בנסיון יותר מאשר האנשים המלמדים, וזאת מחמת שהאנשים הפשוטים קימו את המצוות בתמימות.

ובזה אפשר לפרש מה שנאמר בריש הפרשה (כא, י) "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך", וצריך באור למה נאמר 'בידך' ולא נאמר ונתנו

'לך', אלא נרמז כאן שהדרך לנצח במלחמת היצר היא על ידי קיום מצוות מעשיות בתמימות מחמת צווי ה' בלא הבנה, שזהו בחינת 'ידי' הרומז על בחינת מעשה, ולא בבחינת מחשבה ומוח. וזהו שאמרו (ביצה ד, ב) הזהירו במנהג אבותיכם בידכם, 'בידיכם' דוקא, להחזיק ולעשות במעשה את מנהגי האבות בלי שום טעם וחקירות, אלא כמו שאבותינו קימו וקבלו, כמו כן אף אנו נקבל עלינו באהבה לעשותם. ועל זה רמזו חז"ל (שבת כג, א) לענין גר חנכה ואמרו 'והיכן צוננו', חד אמר (דברים לב, ז) "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך", כי היונים רצו להכניס הכל בשכליות, כמו שאומרים בתפלה 'להעבירם מחקי רצונך', דהינו להעבירם מהמצוות שהם בחינת חק בלא טעם, ואנו צריכים כנגדם להתחזק דוקא בקיום רצון ה' בלא טעם ושכל, וללכת במנהגי אבות, להחזיק במנהגי אבותינו בדינו בלי שאלות, שעל זה מורה הפסוק 'שאל אביך ויגדך' וגו'. ומזה נלמד שיסוד גדול בתורת ה' הוא להמשיך להחזיק ולעשות מנהגי אבותינו.

פעמים שמוכים את הבנים להשלים מעשי אבותיהם

אך יש עוד בחינה בהמשכת דרכי אבותינו, על דרך שכתב בדברי בינה על הפסוק (בראשית כד, א) "וה' ברח את אברהם בכל", ופרש רש"י על פי חז"ל 'בכל' עולה בגימטריא בן. והקשה, דאם כן למה לא

ולשבת במנוחה באהלי התורה, ונקים
בזה "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים
על אבותם" עם ביאת גואל צדק, אמן כן
יהי רצון.

לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' וגו' עד
עולם, על דבר אשר לא קדמו אתכם
בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים,
ואשר שבר עליך את בלעם בן בעור
מפתור ארם נהרים לקללך (כג, ד-ה).

(*) **המפרשים** עמדו לבאר הטעם מדוע
אסורים עמון ומואב לבוא
בקהל עד עולם, וכי מפני שנמנעו לעשות
חסד עם ישראל בצאתם ממצרים מפני כן
יהיו אסורים לבא בקהל ה' עד עולם, ומה
חמר עון יש בזה. ובאור החיים הקדוש
הקשה, אחר שמבאר הטעם ששכרו בלעם
לקללם שהוא מעשה חמור, מה מקום שוב
לחוש גם על מה שלא קדמו אותם בלחם,
שלכאורה הוא מעשה קל יותר.

בשידוך יש להקפיד על מידות טובות כיון
שהם עוברים לדורות הבאים

והנה עמון ומואב נאסרו באסור חתון
עמהם, ובכדי לבאר ענין זה נקדים
את האמור בפרשת השדוכין דיצחק,
דכתיב (בראשית כד, מב) "ונאבא היום אל
העין", ופרש רש"י היום יצאתי והיום

נאמר זאת בתורה בפרוש שברכו בכך,
ומדוע צריכים לדרוש זאת מגימטריא. ותרג'
ד'בן' הוא מלשון בנן, דכמו שבכדי לבנות
בנן שמים אכן על אכן ועל ידי זה נשלם
הבנין, כמו כן הוא בענין האב עם הבן,
שמה שאביו לא מספיק לבנות בחייו
ברוחניות, צריך הבן להמשיך, וזהו לשון
'בן' מלשון בנן. אך היות ועל אברהם
מעידה התורה שהיה 'בא בימים' שהשלים
הכל, לכן לא היה צריך בן בשביל להשלים
בנינו כמו שאר אנשים, ולכן לא נכתב
אצלו 'בן' אלא 'בפל', להורות שתפקידו
של יצחק אבינו לא היה להשלים את מה
שלא עשה אברהם, אלא להמשיך דרכו של
אברהם אבינו.

אמנם פעמים שאף שהאבות היו צדיקים,
מכל מקום מן השמים מזכים לבנים
להשלים מה שלא זכו אבותיהם אפלו
שהיו צדיקי אמת. ועל דרך זה הנה כידוע
זקני חר"ק **מביא לא** בעל הדברי-בינה, ורב
יוצאי חלציו ובפרט דודי זקני חר"ק
מפוצצו, כלם השתוקקו ונחפצו מאד
שיהיה להם חלק ונחלה במקום קדוש
בארץ הקדש, ולא זכו בחייהם לזה כראוי,
לכן מן השמים זכו אותנו ברוך ה' שזכינו
לבנות כמה בנינים של מקומות תורה
ותפלה, והשלמנו את עבודתם.

תפלתנו לה' הטוב שנוכל להמשיך
ולהרחיב את גבולות הקדשה,

באתי מכאן שקפצה לו הארץ. ולכאורה מזה שארע אליעזר נס כזה של קפיצת הדרך היה צריך להבין שה' הצליח דרכו, ואם כן לשם מה היה צריך לעשות הסימן שהנערה שתאמר שתה וגם לגמליך אשקה אתה הכחת. ויש לבאר, דהנה כאשר אדם רוצה לשא אשה צריך לבדק את מדת החסד ונהגות ה'בין אדם לחברו' של המדברת, וכמו שראינו וקבלנו מצדיקים קדמונים, וכך שמעתי בשם הרה"ק רבי אהרן מפעליו זי"ע שאמר שאחד מהדברים שצריכים לבדק בשדוך הוא לבדק את המשפחה אם היא טובה וחסודה במדות טובות. ולכן אליעזר הגם שראה כי קפצה לו הארץ לא שת לבו לאות הזה, רק רצה לראות בעיניו את מדת החסד של הנערה המיעדת להיות בביתו של אברהם אבינו איש החסד, ורק לאחר שראה את כל החסד אשר עשתה עמו, זה היתה אצלו ההוכחה האמתית 'אתה הכחת לעבדך ליצחק'.

עלינו את בלעם הרשע בזה אין די טעם לאסרם עד עולם, כיון שדבר זה היה רק לשעה ואין טעם לאסר משום זה אף את הדורות הבאים, והוא רק תוספת טעם על דבר כפיות טובתם, אף עקר הטעם שנתרחקו היה על דבר חסר מדת החסד הנטוע בטבעם הרע. אכן עמונית ומואבית לא אסרה התורה, לפי שעקר האסור הוא מטעם שלא קדמו, ואמרו חז"ל (יבמות עו, ב) שאין דרכן של נשים לקדם, כיון דכל כבודת בת מלך פנימה (תהלים מד, יד), אם כן לא היה להם החסרון של מדת החסד.

ומכל זה נלמד עד כמה מדת החסד היא יסוד גדול בעבודת ה', שאין שם ישראל יכול לחול על אדם שאין בו מדה זו, וכל אשר בשם ישראל יכנה צריך לנהג במדת החסד.

מידת החסד היא מיסודות ענין החבורה

והנה מדת החסד בין אדם לחברו הוא אחד מהיסודות של חבורה, ואין לומר דחבורה נוסדה רק לצורך עבודת ה' וקרבת אלוקים בלבד, והסוכרים כן טעות בידם, כיון דהא בהא תליא, דכל הענין של עבודת הבורא היא הפרת הטוב על כל הטובות שעושה עמנו ה' יתברך, וכמו שאמרו חז"ל (בראשית רבה יד, ט) על כל נשימה ונשימה תהלל יה, ועל ידי עבודת ה' בתורה ומצוות כפי שצונו ה' יתברך מכירים אנו בכל הטוב אשר גמלנו, וכן עבודת המדות והמצוות שבין אדם לחברו

ולפי זה יבאר מדוע אסרה תורה על עמוני ומואבי לבא בקהל ה', כיון דבזה שלא קדמו אותם בלחם ובמים מוכח שאין נוהג בהם מדת החסד, וידוע שהמדות וטבעי האדם הוא דבר הנמשך בירשה לדורות הבאים, ואם כן גם הדורות הבאים של עמון ומואב יש להם פגם במדה זו, ועל כן אסרה התורה שלא יבואו בקהל עד עולם, שעל דבר חסרון מדת החסד הנטוע בטבע אמות אלו נתרחקו מלבוא עמם בקשרי חתון עד עולם. ונמצא דמה ששכרו

חומר פגם המחשבה והדיבור

וּאֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּדֶרֶךְ זֶה, דְּמִשְׁלוּשָׁה דְּבָרִים
אֵלּוּ אֶפְשָׁר לְלַמֵּד עַד כִּמָּה צָרִיךְ
לְהִשְׁמַר מִלְּפָנֶיךָ בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבָה וְהַדְּבֹר,
רֵאשִׁית רוֹאִים כִּן מִלְּשׁוֹן הָרַע, שֶׁהָרִי בַעַל
הַלְשׁוֹן הָרַע לֹא עָשָׂה רָעָה לְחִבְרוֹ בְּמַעֲשֵׂה
מִמֶּשׁ אוֹ בְּדִבְרֵי אַחֵר, וְאִם עַל פִּי כִן יְדוּעַ
כִּמָּה שֶׁהַתּוֹרָה וְחַז"ל הִתְחַמְּרוּ בַּעֲוֹן לְשׁוֹן
הָרַע, רוֹאִים מִכָּאן כִּמָּה שֶׁהַדְּבֹר פּוֹגֵם
אֶפְלוּ בְּלִי מַעֲשֵׂה, וְכֵן יֵשׁ לְלַמֵּד מִכָּאן
לְהִשְׁמַר אִם מִלְּחֹשֶׁב רַע עַל חֲבֵרוֹ, שֶׁזֶהוּ
הַגּוֹרֵם וּמִבֵּיא לִידֵי עוֹן לְשׁוֹן הָרַע בְּדְבֹר.

וְחֻמָּקוֹם הַשְּׁנִי שְׂרׁוֹאִים חֲמֵר הַמַּחֲשָׁבָה
וְהַדְּבֹר הוּא בְּעִנְיַן שִׁבְתַּי קָדַשׁ,
שֶׁמִּצִּינוּ שֶׁהִתְחַמְּרוּ בּוֹ חֻמָּיִם בְּעִנְיַן הַדְּבֹר,
וְאָמְרוּ (שַׁבַּת ק"ג, א) "וְדַבֵּר דָּבָר" שֶׁלֹּא יֵהָא
דְּבוּרָךְ שֶׁל שִׁבְתַּי כְּדְּבוּרָךְ שֶׁל חוּל. וְגַם
בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבָה בַּשִּׁבְתַּי, מִדַּת חֲסִידוֹת שֶׁלֹּא
יִהְיֶה אָדָם בְּעִנְיָנוּ, רַק יִהְיֶה בְּעִנְיָנוּ כְּאֵלּוּ
מִלֵּאכְתּוֹ עֲשׂוּיָהּ. וְהֵיוּ חֲסִידִים שֶׁהִתְחַמְּרוּ עַל
עֲצָמָם בְּעִנְיָנוּ מַחֲשָׁבָה כְּדְּבֹר, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (שַׁבַּת ק"ג, ב) מַעֲשֵׂה בְּחִסְדֵּי
אֶחָד שֶׁנִּפְרָצָה לוֹ פֶּרֶץ בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ וְנִמְלָךְ
עָלֶיהָ לְגִדְרָהּ, וְנִזְכַּר שִׁשְׁבַּת הוּא וְנִמְנַע
אוֹתוֹ חֲסִיד וְלֹא גִדְרָהּ, וְנַעֲשֶׂה לוֹ נֶס וְעִלְתָּה
בּוֹ צִלָּהּ, וּמִמֶּנָּה הִיָּתָה פְּרִנְסָתוֹ וּפְרִנְסַת
אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ.

וְחֻמָּקוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׂרׁוֹאִים עִנְיָן זֶה הוּא
בְּמַעֲשֵׂה עֲמָלָה, שֶׁכָּאֵלּוּ לְהַלְחֵם
בִּישְׁרָאֵל מַחֲמַת שְׂדֵבְרוֹ דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא

גַּם כִּן יִסּוּדוֹ מִהִפְכָּת הַטּוֹב אֶל הַשְּׁנִי
שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ טוֹבָה וְחוּזֵר חֲלִילָה, וְרַק עַל
יְדֵי שֶׁהָאָדָם מוֹגִיל עֲצָמוֹ בְּמִדַּת הִפְכָּת
הַטּוֹב לְחִבְרוֹ, הוּא יָכוֹל גַּם לְהִכִּיר טוֹבָה
אֶל ה' יִתְבָּרֵךְ.

יַעֲזֹר ה' יִתְבָּרֵךְ וַיִּקְיָם בְּנוֹ מֶה שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים קל"ג, א) "הִנֵּה מֶה טוֹב וְמֶה
נָעִים שִׁבְתַּי אֲחִים גַּם יִתְדִי" בְּאַחֲדוֹת יִתְדֵי
בְּלִב שְׁלֵם, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּתְנַהֵּג בְּחִבּוּרָה
נִקְרָב אֶת קֶץ הַגָּאֻלָּה בְּבִיאַת מָשִׁיחַ צְדִקְנוֹ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

זְכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֶיךָ לְמִרְיָם
בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָכֶם מִמִּצְרַיִם (כ"ד, ט)

יֵשׁ לְדַקְדָּק לְשֵׁם מֶה הַזְכִּירָה הַתּוֹרָה
שֶׁהִיא זֶה 'בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָכֶם מִמִּצְרַיִם',
דְּמָה נוֹגַע לִידַע הֵיכָן דְּבָרָה מִרְיָם לְשׁוֹן
הָרַע, הָרִי בְּכָל מְקוֹם אֲסוּר לְדַבֵּר אֶפְלוּ
בְּחִדְרֵי חֲדָרִים.

וּבַמִּסְוָרָה אֵיתָא שִׁשְׁנָם שְׁלוּשָׁה מִקְרָאוֹת
שֶׁנֶּאֱמַר בָּם 'זְכוּר אֶת', 'זְכוּר
אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֶיךָ לְמִרְיָם', 'זְכוּר
אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמָלָה' (להלן כ"ה, י"ז),
"זְכוּר אֶת יוֹם הַשִּׁבְתַּי לְקַדְּשׁוֹ" (שְׁמוֹת כ,
ח), וְצָרִיךְ לְהַבִּין הַשִּׁיבוֹת בֵּין שְׁלֹשָׁה
מִקְרָאוֹת אֵלּוּ.

כדת, ופגמו בדבור ובמחשבה בספקות באמונה, כמו שכתוב (שמות יז, ז) "ועל נסתם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין", ואמרו חז"ל (שמות רבה כו, ב) שנסמך לזה "ויבוא עמלק", לומר שעל עוון זה בא עמלק. ונתנו משל לתינוק שהיה רוכב על כתפו של אביו וראה חברו של אביו אמר לו ראית את אבא, אמר לו אביו אתה רוכב על כתפי ואתה שואל עלי, הריני משליכך ויבא השונא וישלט בך, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל אני נשאתי אתכם על ענני כבוד ואתם אומרים היש ה' בקרבנו, לפיכך יבא השונא וישלט בכם, הרי "ויבא עמלק". מבאר מזה שהיה להם חסרון אמונה בה', וענין זה רצה לקלקל עמלק, להכניס בלבבות ישראל ספקות באמונה במחשבה ובדבור.

וזהו שמצינו בשלשה דברים אלו שנגמזו בהם חסדי ה' עלינו בצאתנו ממצרים, דהנה בענין עמלק נאמר בחז"ל (מדרש תנחומא כי תצא ט) שהיה קורא לכל שבט ושבט בשמו שיבואו מחוץ לענין, ואומר לו שרוצה לסחור עמם בסחורה, וכשהיו יוצאים אליו היה הורגם. דהנה ענני הכבוד נתנו לישראל מפני שהקדוש ברוך הוא חס על ישראל ונתנם להם בכדי שישמרו ויגנו עליהם מפני הקר והחם, ועל ידם יכלו לעבר את המדבר (כמבואר לעיל א, לא. ולהלן לב, י לפירוש רש"י שם, והוא מבמדבר רבה ב, ו. תוספתא סוטה ד, א. ספרי זוטא י, לג), ועקר ענינם היה להראות השגחתו ושמירתו

התמידית של הקדוש ברוך הוא על בני ישראל, וזהו שנאמר "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים", הינו שתזכרו אשר עמלק הכניס לכם ספקות באמונה בדרך בצאתכם ממצרים, הינו באותה דרך המיחדת שבה זכו ישראל שהקיפן הקדוש ברוך הוא בענני כבוד שענינם מראה השגחתו יתברך, והוא הכניס בהם ספקות בענין זה. ועל כן מצינו שהזכירו חכמים שעמלק היה עומד מחוץ לענין דיקא, ולא אמרו מחוץ למחנה וכיוצא בזה, אלא שרמזו בזה כי עמלק רצה לכפר בענין השגחת הבורא על ישראל, שנגלתה בענני הכבוד, כאמור.

וגם בכתוב "זכור את אשר עשה ה' אליך למרים בדרך בצאתכם ממצרים" נזכר ענין בדרך בצאתכם ממצרים, והינו שהכתוב מתפלא האיד דברו במשה עבד ה' בעת יציאתם ממצרים שאז היתה השגחת הבורא נפרת ביחוד עליהם בענני הכבוד כנזכר, וזה מורה על חסרון אמונה, כמו שאמרו חז"ל (ילקוט שמעוני רמ, מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי שמות יד, לא) על הפסוק (שמות יד, לא) "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", אם במשה האמינו קל וחומר בשכינה, אלא ללמדך שכל המאמין ברועה ישראל, כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם, כיוצא בדבר אתה אומר "וידבר העם באלהים ובמשה" (במדבר כא, ה), אם באלהים דברו, קל וחומר

במִשָּׁה, לְלַמֶּדְךָ שְׁכַל הַמְדַבֵּר בְּרוּעָה כְּאֵלוֹ
מְדַבֵּר בְּמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם.

וְגַם בְּעֵנִין שַׁבַּת נִזְכָּר עֲנִין הִיִּצְיָאָה
מִמְצָרִים, כְּאָמֹר (דְּבָרִים ה', טו)
”וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֶעַ נְטוּיָה עַל
כֵּן צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת”,
וְכֵן אָנוּ מְזִכִּירִים בְּמִצְוֹת זְכִירַת הַשַּׁבָּת
בְּקִדּוּשׁ הַלֵּילָה ”זָכַר לִיִּצְיָאתָ מִצְרַיִם”, וְהוּא
מִחֲמַת דָּכָל עֲנִין הַשַּׁבָּת מוֹרָה עַל הָאֱמוּנָה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (שְׁמוֹת כ', יא) ”כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים
עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי”, וְעַל
כֵּן נִזְכָּר יִצְיָאתָ מִצְרַיִם, שֶׁאֵז הִיתָה נִפְרָת
הַשְּׁגָחַתוֹ יִתְבָּרֵךְ עָלֵינוּ בַּפְּרָטוֹת, וְעַל יָדָהּ
יֵשׁ לְבוֹא לְאֱמוּנָה.

הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר לָנוּ גַם הַיּוֹם
בְּעֵתִים הֵלָלוּ שֶׁאָנוּ עוֹבְרִים
תְּקוּפָה קִשָּׁה וְצִרִיכִים לְרַחֲמִים מְרַבִּים,
וַיִּשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ עֲנִי הַכְּבוֹד לְהַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ
וַיִּשְׁמֹר עָלֵינוּ, וַיִּשְׁלַח לָנוּ אֶת מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ,
אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמֶלֶךְ בְּדֶרֶךְ
בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם. אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וְגו'
(כֹּה, יח).

יֵשׁ לְהַבִּין מֵה שֶׁהִתְחִיל הַכְּתוּב בְּלִשׁוֹן יַחֲיד
'אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ' וְסִיִּם בְּלִשׁוֹן רַבִּים
'בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם'. עוֹד צָרִיךְ בְּאוֹר כְּפֹל

תַּבַּת 'בְּדֶרֶךְ' שְׁתֵּי פְעָמִים, דָּאֲחֵר שֶׁהִזְכִּיר
שְׁמַעְשָׂה עֲמֶלֶךְ הָיָה 'בְּדֶרֶךְ' בְּצִאתְכֶם
מִמִּצְרַיִם, מִדּוּעַ שָׁנָה הַכְּתוּב וְאָמַר אֲשֶׁר
קָרָךְ 'בְּדֶרֶךְ'.

עמלק פועל לעשות פירוד לבבות בישראל

וְאִפְּשָׁר לְבָאֵר עַל פִּי מֵה דָּאִיתָא בְּתֵנָא דְּבִי
אֱלִיהוּ (רַבָּה פָּרָק כד), יוֹצְאֵי מִצְרַיִם
מִצְוָה אַחַת הִיתָה בִּידָן וְהִיתָה לְפָנֵי הַקִּדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא נִחַ הִרְבֵּה יוֹתֵר מִן מֵאָה מִצְוֹת,
וּמֵהוּ הַמִּצְוָה-אַחַת שֶׁהִיתָה בִּידָם, שֶׁעָשׂוּ
כָּלֵם אֲגָדָה אַחַת וְכָרְתוּ בְרִית לְגִמְלָה חֹסֵד זֶה
עִם זֶה. וְהָעֲנִין הוּא, כִּי הִיסוֹד לְקִבְלַת
הַתּוֹרָה הוּא שְׁבִנֵי יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ בְּאַהֲבָה
וְאַחֻוָּה בֵּינֵיהֶם, וְכָל זְמַן שֶׁהִיָּה שְׁלוֹם
בֵּינֵיהֶם לֹא הָיָה בְּכוּחוֹ שֶׁל עֲמֶלֶךְ לְשַׁלֵּט
בָּהֶם, כִּי מִכַּח הַשְּׁלוֹם הָיוּ מְנַצְחִים
בְּמִלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁמְצִינֵנוּ בַּחֲז"ל (דְּבָרִים רַבָּה ה',
י) שְׁדוּרוֹ שֶׁל אַחֲאָב עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
הָיוּ, וּלְפִי שְׁלֹא הָיָה בֵּינֵיהֶן דִּילִטּוּרִין, הָיוּ
יוֹצְאִין לְמִלְחָמָה וְנוֹצְחִין, דָּאָף שֶׁאַחֲאָב
עֶבֶד כָּל מִינֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבְּעוֹלָם, הָיוּ
מְנַצְחִין כִּי הָיוּ בְּאַחֲדוּת. לְפִיכָךְ לֹא בָּא
עֲמֶלֶךְ אֱלֹא לְאַחֵר שֶׁהָיָה פְּרוּד בֵּין יִשְׂרָאֵל,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יז, ח-ז) ”וַיִּקְרָא שֵׁם
הַמָּקוֹם מִסָּה וּמְרִיבָה” וְגו', וְסִמּוֹךְ לוֹ נֶאֱמָר
”וַיָּבֹאוּ עֲמֶלֶךְ וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל” (וּכְיוּצָא
בַּזֶּה כֶּתֶב בַּחֲפֵץ חַיִּים, שְׁמִירַת הַלִּשׁוֹן פְּרִשְׁת בַּשְּׁלַח),
כִּי עֲמֶלֶךְ יָדַע אֶת הַסּוּד הַזֶּה, שֶׁכְּאֲשֶׁר יֵשׁ
פְּרוּד לְבָבוֹת בְּקֶרֶב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲזִי יֵשׁ
בְּכוּחוֹ לְהִתְגַּבֵּר.

ועל כן נאמר 'זכור את אשר עשה לך' בלשון יחיד, כי כוחו של עמלק הוא לעשות פרוד בין ישראל, והוא בא להראות כאלו כל אחד הוא יחיד לעצמו ואין לו שיכות עם השני, אמנם בהמשך הכתוב נאמר 'בצאתכם ממצרים' בלשון רבים, כי בעת שיצאו בני ישראל ממצרים פרתו ברית זה עם זה לעשות חסד כנזכר לעיל והיו באחדות, וזה רצה עמלק לקלקל, וזהו 'אשר קרף בדרך' שבא להכניס קרירות בדרך האחדות שנהגו בה.

משה רבינו פעל לאחד את ישראל

ועל פי זה יש לפרש מה שמצינו שמלחמת ישראל בעמלק היה מכח הידים של ישראל, כמו שנאמר "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל" (שמות יז, יא), דהנה נודע מה שאמר הר"ק רבי משה ליב מפאסוב וצללה"ה, שכאשר יהודי נותן יד לחברו אזי היד מגעת עד לשמים בכח האחדות. והנה כל כוחו של עמלק היה ממה שרפו ידיהם של ישראל מדברי תורה ומן המצות (מדרש תנחומא בשלח כה, ילקוט שמעוני רסא, רסג) [דעמלק בא עוד קדם מתן תורה, ואם כן איזה רפיון ידים מן התורה היה, אלא שבמרה נצטוו על

הידיים, והם המצות שבין אדם לחברו, ורפו ידיהם מלקימם, וממילא נתהוה פרוד ביניהם], דמרמז שעמלק רצה לרפות את ענין הידים של ישראל דהינו את הכח של אחדות. והתקון לזה היה מה שנאמר 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל', הינו שמשה רבנו היה ככוחו להרים את הידים של בני ישראל לה, לאחד את בני ישראל, ועל ידי זה ממילא היה נחלש כוחו של עמלק והיו מנצחים.

ובזה יש לפרש מה שנאמר בריש הפרשה "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך" (כא, י), דצריך באור מהו הלשון 'בידך', דהיה לו לומר ונתנו לך. אלא דנודע מה שאמרו בזהר הקדוש (וזהר חדש בריש הפרשה) דמלחמה זו היא מלחמת היצר, ומרמז הכתוב איך אפשר לנצח את היצר הרע, על ידי בחינת 'בידך' שהוא האחדות, דכשישראל הם באחדות בבחינת יד אחת, אז תזכה שיתנהו ה' לך, כי רק עם ענין של אחדות אפשר לנצח במלחמה גשמית כנזכר לעיל, וכמו כן הוא גם במלחמת היצר.

יתן ה' שנזכה להיות באהבה ובאחדות ועל ידי זה לקרב הגאולה, אמן כן יהי רצון.